

Ko ASV klimata tiesību akti nozīmē starptautiskajai tirdzniecībai

Jau vairāk nekā desmit gadus ASV ekonomisti ir mēģinājuši cīnīties pret klimata pārmaiņām, ieviešot oglekļa nodokli. Tomēr neseno pieņemtajā Inflācijas samazināšanas likumā (Inflation Reduction Act - IRA) ir izmantota cita pieeja: tajā mēģināts padarīt videi draudzīgas tehnoloģijas pieejamākas. Piemēram, vairāk nekā 57 miljardi ASV dolāru ir paredzēti, lai sniegtu palīdzību nepietiekami apgādātām kopienām mājāsaimniecības ierīču un transporta elektrifikācijas jomā.

Klimata likumā ir iekļautas subsīdijas siltumsūkņiem, atgriezeniskiem "gaisa kondicionieriem", kas atbalsta apkuri un dzesēšanu, elektromobiļiem un elektriskajām krāsniem. Finansiāli stimuli ir pieejami arī saules paneļiem, elektriskajām baterijām, izolācijas un blīvēšanas materiāliem, kā arī slēdžu kastēm un vadiem, kas nepieciešami, lai izveidotu elektrisko infrastruktūru mājās. Bet kā ASV iedzīvotāji iegādāsies šos produktus? Un kāda ir šā likumprojekta iespējamā ietekme uz starptautisko tirdzniecību?

No 2019. līdz 2020. gadam ir strauji pieaudzis zaļo tehnoloģiju eksports, un IRA subsidēto produktu eksports ir palielinājies par 25 %.

Zaļo tehnoloģiju pieaugums

Siltumsūkņi ir lētākais un efektīvākais veids, kā apsildīt un dzesēt mājokli. Līdzīgi kā ledusskapji, siltumsūkņi pārnes siltumu (nevis ražo siltumu) no vēsas vietas uz siltu telpu. Tāpat kā gaisa kondicionieri, tos var darbināt ar izplūdes gāzēm, kas vasarā ir vērstas ārā no mājas, bet ziemā - iekšā mājā.

Ja visas viengimenes mājas Amerikas Savienotajās Valstīs izmantotu siltumsūkņus, līdz 2032. gadam kopējais CO2 emisiju samazinājums gadā būtu vismaz 160 miljoni tonnu. Salīdzinājumam - šis samazinājums ir līdzīgs 35 miljonu automašīnu gada emisijām.

Taču daudzas mājāsaimniecības nevar atļauties siltumsūkņus. Tāpēc IRA palīdz tos padarīt pieejamus maznodrošinātajiem iedzīvotājiem,

paredzot 37 miljardus ASV dolāru siltumsūkņu un citu iekārtu finansējumam. Amerikas Savienotajās Valstīs ir 30 miljoni mājsaimniecību ar zemiem un vidējiem ienākumiem. Siltumsūkņu uzstādīšana visās no tām izmaksātu aptuveni 26 miljardus ASV dolāru.

ASV siltumsūkņu eksports

Siltumsūkņi ir viena no būtiskākajām tehnoloģijām, ko finansē IRA (Inflācijas samazināšanas likums) ietvaros. Bet cik daudz no tiem tiek tirgoti pasaules tirgū?

2021. gadā ASV eksportēja siltumsūkņus par 119 miljoniem ASV dolāru un importēja par 57 miljoniem ASV dolāru. Lielākā daļa siltumsūkņu eksporta un importa no ASV notiek ar Meksiku - tas norāda uz būtisko vērtību ķēžu integrāciju starp šīm divām valstīm. Piemēram, tirdzniecības plūsmas starp Losandželosu, Kalifornijā, un Laredo, Teksasā, un Tihuanu, Baha Kalifornijā, ir ļoti svarīgas.

2020. gadā Francija (19,2 %), Ķīna (14 %) un Vācija (13,5 %) bija valstis, uz kurām tika eksportēts vairāk siltumsūkņu. Tomēr Ķīna vēlāk pārņēma kontroli.

No 2020. līdz 2021. gadam Ķīnas eksports palielinājās par 207 %, 2020. gadā izlīdzinot Francijas un Vācijas kopējo eksportu. Un tas neapstāsies arī 2022. gadā. Šā gada pirmajā pusgadā Ķīna palielināja siltumsūkņu sūtījumus par 165 %, salīdzinot ar 2021. gada pirmo pusgadu.

2020. gadā pasaulē, tostarp ASV, siltumsūkņi tika eksportēti par 2,9 miljardiem ASV dolāru. Pagājušajā gadā ASV un Ķīna eksportēja 919 miljonus ASV dolāru. Tātad, ja nākamo desmit gadu laikā siltumsūkņi tiks uzstādīti miljoniem māju, tirdzniecībai ir ievērojami un strauji jāpaplašina.

Tas pats attiecas arī uz pārējām zaļajām tehnoloģijām, ko subsidē IRA (Inflācijas samazināšanas likums). Piemēram, nodokļu kredīti elektriskajiem transportlīdzekļiem (36 miljardi ASV dolāru) vairāk nekā trīs reizes pārsniedz 2021. gadā eksportēto un no ASV importēto elektromobiļu kopējo vērtību. Elektrisko krāsniņu gadījumā ASV 2021. gadā tirgoja 2,8 miljardus ASV dolāru, un individuālās subsīdijas par tīru enerģiju ir pieejamas 37 miljardu ASV dolāru apmērā.

Tomēr daži produkti, kā zināms, nav iekļauti IRA, piemēram, elektriskie velosipēdi, kas ir efektīva pārvietošanās uz darbu alternatīva, kas palīdz cīnīties pret klimata pārmaiņām un sastrēgumiem.

Nemot vērā visas tehnoloģijas, uz kurām attiecas IRA (Inflācijas samazināšanas likums), 2020. gadā pasaulē tika eksportēti IRA subsidēti izstrādājumi par 221 miljardu ASV dolāru. Citiem vārdiem sakot, prezidenta Baidena parakstītais likums nākamajā desmitgadē aptuveni divreiz vairāk investē klimatam draudzīgos produktos, nekā pasaulē tos tirgo.

Pasaule eksportēja zaļās tehnoloģijas par 221 miljardu ASV dolāru (2020. gadā)

Kā secināja prezidents Obama, Inflācijas samazināšanas likums ir liels notikums. IRA mazāk attiecas uz valdības izdevumiem un vairāk uz tirgus spēku. Nodokļu atvieglojumi, aizdevumi un dotācijas ir paredzēti, lai veicinātu tirgus ātrāku tādu tehnoloģiju kā siltumsūkņi ieviešanu un stimulus, kas padarītu zaļos produktus konkurētspējīgus.

Taču tās ietekme ir jūtama ne tikai ASV, un arī tas ir labi. Lai gan IRA (Inflācijas samazināšanas likumā) ir iekļauti aizsardzības pasākumi, lai atbalstītu vietējo ražošanu, ar paļaušanos uz ASV ražošanu vien nepietiktu. Lai īstenotu IRA, būs vajadzīga stabila globālā tirdzniecība.